

Motion till riksdagen 2025/26:1302

av **Dzenan Cisija (S)**

Krav på förtjänst och skicklighet vid kommunala och regionala anställningar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till att införa ett lagstadgat krav på att även kommunala och regionala anställningar, i likhet med vad som gäller för statliga anställningar, ska ske utifrån principen om förtjänst och skicklighet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Enligt 12 kap. 5 § regeringsformen och 4 § lagen om offentlig anställning gäller att statliga tjänster endast får tillsättas på sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet, där skickligheten ska sättas främst. Denna meritprincip har varit en grundbult för att säkerställa en opartisk och kompetent statlig förvaltning.

Kommuner och regioner omfattas dock inte av dessa regler utan har i dag en långtgående fri anställningsrätt. De är visserligen bundna av objektivitetsprincipen i 1 kap. 9 § regeringsformen och av diskrimineringslagstiftningen, men saknar en uttrycklig skyldighet att göra en meritprövning där förtjänst och skicklighet väger tyngst.

Det innebär att kommunala rekryteringar kan ske på andra grunder än de som gäller för statliga myndigheter, vilket har kritiserats för att öppna för vänskapsrekryteringar och minskat förtroende för den kommunala sektorn. Redan i betänkande 1981/82:KU6 konstaterade konstitutionsutskottet att kommunerna i princip bör följa allmänt erkända meritvärderingsprinciper men att frågan då inte ansågs tillräckligt utredd. Sedan dess har flera uppmärksammade fall visat att nuvarande ordning riskerar att undergräva tilliten till kommunal verksamhet och skapa misstankar om nepotism.

För att stärka rättssäkerheten och förtroendet för hela den offentliga sektorn bör riksdagen ge regeringen i uppdrag att utreda och föreslå lagstiftning som gör principen om förtjänst och skicklighet bindande även för kommuner och regioner.

Kommunallagen kan tjäna som utgångspunkt för en sådan bestämmelse, men det är regeringens uppgift att ta fram den exakta lagtekniska lösningen. En tydlig och gemensam meritprincip för hela den offentliga sektorn skulle ge objektivitetsprincipen reellt genomslag och säkerställa att kompetens och meriter alltid väger tyngst när offentliga tjänster tillsätts.

Dzenan Cisija (S)